

دستورالعمل خرید اعتباری اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

مقدمه :

به منظور کنترل ریسک اعتباری شرکت‌های کارگزاری که برای خرید اوراق بهادار به مشتریان خود اعتبار می‌دهند و تنظیم سازوکار اجرایی مربوطه، این دستورالعمل تنظیم و به تصویب هیأت مدیره سازمان و بورس اوراق بهادار رسیده است.

ماده ۱) اصطلاحات و واژگانی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تعریف شده‌اند، به همان معانی در این دستورالعمل کاربرد دارند. واژگان دیگر، دارای معانی زیر هستند:

اخطاریه کسری حساب تضمین: اخطاریه‌ای است که کارگزار براساس این دستورالعمل تحت همین عنوان صادر و برای مشتری ارسال می‌کند؛

اعتبار: مبلغی است به ریال که با رعایت این دستورالعمل و قرارداد خرید اعتباری، کارگزار اعتباردهنده برای مشتری تعیین می‌کند و در چارچوب قرارداد خرید اعتباری و با رعایت این دستورالعمل، تا سقف مبلغ مذکور، ثمن خریدهای اعتباری مشتری را از جانب مشتری پرداخت و مبلغ پرداختی را به حساب بدهی تجاری مشتری منظور می‌نماید؛

بدهی تجاری: خالص مبلغ بدهی مشتری به کارگزار اعتباردهنده بابت خرید اوراق بهادار و کارمزدها و هزینه‌های مربوطه پس از کسر بستانکاری مشتری است؛

به‌روزرسانی حساب تضمین: محاسبه ارزش تعدیل شده تضمین مشتری توسط کارگزار اعتباردهنده در هر مقطع زمانی براساس این دستورالعمل و متناسباً تعدیل حساب تضمین مشتری؛

تسویه نهایی: منظور تسویه کامل بدهی تجاری مشتری به کارگزار اعتباردهنده است؛

حساب تضمین: حسابی است که کارگزار در دفاتر خود برای هر مشتری که با وی قرارداد خرید اعتباری منعقد نموده افتتاح کرده و ارزش تضمین مشتری بابت

تخصیص اعتبار به وی را پس از اعمال تعدیلات موضوع این دستورالعمل در آن ثبت می‌کند؛

خرید اعتباری: خرید اوراق بهادار توسط کارگزار به سفارش مشتری برای وی است که کارگزار براساس قرارداد خرید اعتباری، قسمتی از ثمن معامله را تا سقف اعتبار تخصیصی، پرداخت و معادل مبلغ پرداختی را به بدهی تجاری مشتری منظور می‌نماید. تسویه این بدهی، تابع قرارداد خرید اعتباری است؛

قرارداد خرید اعتباری: قراردادی که بین مشتری و کارگزار به منظور تخصیص اعتبار از طرف کارگزار به مشتری، منعقد می‌شود و شرایط تخصیص اعتبار و حقوق و تعهدات طرفین براساس آن مشخص می‌شود؛

کارگزار اعتباردهنده: کارگزاری است که قرارداد خرید اعتباری با مشتری منعقد نموده‌است؛

کارگزار ناظر: در مورد یک ورقه بهادار، منظور کارگزاری است که سفارش فروش آن ورقه بهادار صرفاً توسط آن کارگزار قابل اجرا است؛

شرکت سپرده‌گذاری مرکزی: منظور شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه ایران به شماره ثبت ۲۶۲۵۴۹ در مرجع ثبت شرکت‌های تهران است.

شخص وابسته: شخص وابسته به شخص حقیقی عبارتند از اقربای سببی و نسبی درجه اول و دوم و شخص وابسته به شخص حقوقی عبارتست از اشخاص زیر:

الف - مدیران شخص حقوقی و اقربای درجه اول از طبقه اول و دوم آن‌ها؛

ب - اشخاص تحت کنترل؛

ج - اشخاصی که کنترل شخص حقوقی را در اختیار دارند؛

د - اشخاصی که با شخص حقوقی مورد نظر تحت کنترل مشترک هستند؛

منافع و متعلقات ورقه بهادار: منظور سود تقسیمی، اختیار خرید اوراق بهادار (نظیر حق تقدم خرید سهام)، سهام جایزه (سودسهمی)، بازپرداخت اصل یا پرداخت ارزش اسمی ورقه بهادار در سررسید و نظایر آن است که به مالک ورقه بهادار تعلق می‌گیرد.

تضامین مشتری: منظور اوراق بهادار موضوع ماده ۶ این دستورالعمل و منافع و متعلقات این اوراق بهادار است.

مشتری: شخص حقیقی یا حقوقی است که خدمات کارگزاری از کارگزار دریافت می‌کند؛

ماده ۲) تخصیص اعتبار توسط کارگزار به مشتری به منظور خرید اعتباری صرفاً براساس ترتیبات این دستورالعمل و منوط به انعقاد قرارداد خرید اعتباری (مطابق نمونه پیوست ۱ این دستورالعمل)، بین مشتری و کارگزار است. کارگزار اعتباردهنده موظف است قبل از اجرایی کردن قرارداد خرید اعتباری، اطلاعات این قرارداد را طبق فرمت موردنظر سازمان به سازمان و سایر مراجع مورد نظر ارائه دهد.

ماده ۳) تخصیص اعتبار به مشتری توسط کارگزار اعتباردهنده، صرفاً به منظور خرید اعتباری اوراق بهادار قابل معامله در بورس اوراق بهادار تهران یا فرابورس ایران است و کارگزار نمی‌تواند بابت موضوع دیگری به مشتری اعتبار تخصیص دهد.

ماده ۴) سقف اعتبار تخصیصی به هر مشتری برای خرید اعتباری حداکثر معادل مانده حساب تضمین مشتری است و طبق مصوبات سازمان تعیین می‌شود.^۱

تبصره: مبنای تشخیص مبلغ حقوق صاحبان سهام شرکت کارگزاری، آخرین صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده می‌باشد. در صورتی که مبلغ حقوق صاحبان سهام در هر زمان با اعلام و تأیید هیئت مدیره شرکت کارگزاری حداقل به میزان ۳۰ درصد نسبت به مبلغ مندرج در آخرین صورت‌های مالی حسابرسی شده افزایش داشته باشد، حقوق صاحبان سهام جدید شرکت کارگزاری به عنوان مبنای تخصیص اعتبار به مشتریان قرار می‌گیرد.

ماده ۵) کارگزاری که اقدام به خرید اعتباری برای مشتری خود می‌نماید، باید قبل از تخصیص اعتبار و خرید اعتباری برای مشتری رعایت نصاب‌های مصوب سازمان در خصوص مجموع اعتبارات اعطایی از جمله نسبت‌های موضوع دستورالعمل کفایت

---

^۱ این ماده بر اساس مصوبه جلسه ۳۲۷ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار و همچنین نصاب‌های موضوع مواد ۴ و ۵ این دستورالعمل مورخ ۹۲/۱۲/۱۲ و مصوبه مورخ ۹۳/۴/۱۴ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار اصلاح شده است. متن قبلی این ماده به شرح زیر است:

سقف اعتبار تخصیصی به هر مشتری برای خرید اعتباری حداکثر معادل مانده حساب تضمین مشتری است و نباید از ۱۰ درصد حقوق صاحبان سهام شرکت کارگزاری بیشتر باشد.^۱

سرمایه نهادهای مالی را کنترل نموده و در صورتی که با اعطای اعتبار موردنظر، این نصابها نقض می‌شوند؛ از تخصیص اعتبار خودداری کند. همچنین مادامی که بدهی تجاری مشتری تسویه نهایی نشده است، کارگزار اعتباردهنده موظف است نسبت‌های موضوع دستورالعمل کفایت سرمایه نهادهای مالی مصوب هیأت مدیره سازمان را در پایان هر روز محاسبه و از عدم نقض نصابهای مندرج در این دستورالعمل اطمینان حاصل نماید و در صورت نقض نصابها، اقدامات لازم را طبق همان دستورالعمل اجرا کند.^۲

ماده ۶) سهام و حق تقدم سهام و سایر اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یا بازار اول یا بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران با شرایط زیر به عنوان تضامین بدهی تجاری مشتری به کارگزار اعتباردهنده محسوب و در نتیجه اختیار تغییر کارگزار ناظر این اوراق بهادار از مشتری سلب می‌گردد. کارگزار اعتباردهنده باید ارزش این تضامین را پس از اعمال ضرایب تعدیل موضوع این دستورالعمل، در حساب تضمین مشتری ثبت کند:

۱- اوراق بهادار در تملک مشتری باشد و اعمال حقوق مالکانه مشتری به علی از جمله وثیقه شدن، مسدود شدن یا ممنوع‌المعامله شدن، محدود نشده باشد.

۲- سررسید اوراق بهاداری که دارای سر رسید معین است، باید حداقل یک ماه پس از سررسید تسویه بدهی تجاری مشتری باشد.

---

^۲ این ماده بر اساس مصوبه جلسه ۳۲۷ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار و همچنین نصابهای موضوع مواد ۴ و ۵ این دستورالعمل مورخ ۹۲/۱۲/۱۲ اصلاح شده است. متن قبلی این ماده به شرح زیر است:

کارگزاری که اقدام به خرید اعتباری برای مشتری خود می‌نماید، باید قبل از تخصیص اعتبار و خرید اعتباری برای مشتری رعایت نصابهای موضوع دستورالعمل کفایت سرمایه نهادهای مالی را کنترل نموده و در صورتی که با اعطای اعتبار موردنظر، این نصابها نقض می‌شوند؛ از تخصیص اعتبار خودداری کند. همچنین مادامی که بدهی تجاری مشتری تسویه نهایی نشده است، کارگزار اعتباردهنده موظف است نسبت‌های موضوع دستورالعمل کفایت سرمایه نهادهای مالی مصوب هیأت مدیره سازمان را در پایان هر روز محاسبه و از عدم نقض نصابهای مندرج در این دستورالعمل اطمینان حاصل نماید و در صورت نقض نصابها، اقدامات لازم را طبق همان دستورالعمل اجرا کند.^۲

۳- کارگزار ناظر اوراق بهادار باید در هنگام ثبت آن در حساب تضمین، کارگزار اعتباردهنده باشد.

تبصره ۱: حق تقدم خرید سهامی که به عنوان تضمین موضوع این دستورالعمل محسوب می‌گردد و همچنین سهام جدیدی که از اعمال این حق تقدم تحصیل می‌گردد، خود به خود به عنوان تضمین بدهی تجاری مشتری محسوب شده و در نتیجه، اختیار مشتری در مورد تغییر کارگزار ناظر آن اوراق بهادار، سلب می‌گردد. در صورتی که یک روز کاری قبل از پایان مهلت اعمال حق تقدم، مشتری نسبت به تأدیه مبلغ پذیرهنویسی سهام جدید به منظور اعمال آن اقدام نکند، کارگزار اعتباردهنده می‌تواند مبلغ پذیرهنویسی را رأساً پرداخت و اقدامات لازم را برای صدور سهام جدید به نام مشتری انجام دهد، مگر اینکه قیمت پایانی یا آخرین قیمت سهم کمتر از قیمت پذیرهنویسی سهام جدید باشد. مبلغ پرداختی از این بابت به حساب بدهی تجاری مشتری منظور می‌گردد.

تبصره ۲: کارگزار می‌تواند علاوه بر تضامین موضوع این ماده، تضامین دیگری بابت خرید اعتباری از مشتری دریافت کند، لکن ارزش آن تضامین قابل ثبت در حساب تضمین مشتری نخواهد بود. این تضامین باید در سایر حساب‌های انتظامی ثبت شوند.

تبصره ۳: کارگزار اعتباردهنده موظف است در صورت درخواست مشتری مبنی بر فروش اوراق بهاداری که طبق این ماده به عنوان تضمین بدهی تجاری وی محسوب می‌گردد، درخواست مزبور را اجرا نماید. در این صورت مبلغ حاصل از فروش ابتدا از بدهی تجاری مشتری کسر می‌گردد؛ مگر اینکه حساب تضمین مشتری، پوشش دهنده بدهی تجاری وی باشد که در این صورت قابل پرداخت به مشتری خواهد بود.

ماده ۷) کارگزار اعتباردهنده موظف است برای هر مشتری حساب تضمین جداگانه‌ای در دفاتر خود افتتاح کرده و ارزش اوراق بهادار مشتری که خصوصیات مندرج در ماده ۶ این دستورالعمل را دارند، با اعمال ضرایب زیر تعدیل و در این حساب ثبت نماید:

الف: در مورد سهام، ۶۰ درصد قیمت پایانی.

ب: در مورد حق تقدم خرید سهام، ارزش تعدیل شده به شرح زیر محاسبه می‌گردد:

$$S - 60\% (V + S) = \text{ارزش تعدیل شده}$$

که در آن V قیمت پایانی حق تقدم خرید سهام و S قیمت پذیره‌نویسی سهام جدید است. در صورتی که حاصل رابطه فوق منفی شود، بابت حق تقدم خرید سهام، مبلغی در حساب تضمین منظور نمی‌گردد.

ج: در مورد اوراق مشارکت و اوراق بهادار با درآمد ثابت (نظیر اوراق اجاره)، ۹۰ درصد قیمت پایانی.

تبصره) سازمان می‌تواند برخی از تضامین موضوع این ماده را از شمول موارد قابل ثبت در حساب تضمین، خارج نموده یا ضرایب تعدیل موضوع این ماده را در خصوص آنها تغییر دهد. در این صورت کارگزار اعتباردهنده موظف است حساب تضمین مشتری را به روز رسانی و در صورت لزوم، اقدامات لازم را طبق این دستورالعمل به انجام رساند.

ماده ۸) جهت نظارت و کنترل بر معاملات اعتباری، کارگزار موظف است پس از ثبت کلیه رویدادهای مالی روزانه و طی مهلت و به نحوی که شرکت سپرده گذاری مرکزی اعلام می‌کند، مانده بدهی تجاری کلیه مشتریان خود را فارغ از اینکه قرارداد خرید اعتباری با آنها منعقد نموده یا منعقد ننموده باشد، به صورت روزانه به شرکت یادشده ارائه نماید. در صورتی که تغییر کارگزار ناظر از کارگزار اعتباردهنده به کارگزار دیگر، باعث شود که مانده حساب تضمین مشتری که طبق این دستورالعمل محاسبه می‌شود به میزانی کاهش یابد که از بدهی تجاری

وی به آن کارگزار کمتر شود، آن گاه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، درخواست مشتری برای تغییر کارگزار ناظر آن اوراق بهادار را اجرا نخواهد کرد و مشتری در صورت تمایل به فروش آن اوراق بهادار، صرفاً می‌تواند سفارش فروش خود را به کارگزار اعتباردهنده ارائه دهد.

تبصره ۱: در صورتی که در اثر اشتباه یا تخلف کارگزاری در اعلام بدهی تجاری مشتری، خسارتی از اجرای این ماده متوجه مشتری شود، کارگزار مربوطه مسئول جبران خسارت وارده خواهد بود.

تبصره ۲: با توجه به محدودیت فنی، کارگزار ناظر برای هر نوع ورقه بهادار تحت تملک یک مشتری، صرفاً یک کارگزار خواهد بود و مشتری نمی‌تواند برای بخشی از کل تعداد یک نوع اوراق بهادار در تملک خود، یک کارگزار و برای بخشی دیگر، کارگزاری دیگری را به عنوان کارگزار ناظر انتخاب کند. همچنین هرگاه تعدادی از یک نوع ورقه بهادار پذیرفته شده به نام مشتری خریداری می‌شود، کارگزار ناظر آن ورقه بهادار، همان کارگزار خریدار خواهد بود، مگر اینکه مشتری قبلاً تعدادی از همان نوع ورقه بهادار را در تملک داشته باشد که در این صورت، کارگزار ناظری که قبلاً برای اوراق بهادار تحت تملک خود انتخاب نموده است، به عنوان کارگزار ناظر اوراق بهاداری که خریداری کرده است، نیز خواهد بود.

ماده ۹: کارگزار اعتباردهنده موظف است در پایان هر روز کاری، عملیات به روز رسانی حساب تضمین مشتری را براساس قیمت‌های پایانی آن روز انجام دهد.

ماده ۱۰: هرگاه در اثر افزایش بدهی تجاری یا کاهش مانده حساب تضمین، مانده بدهی تجاری مشتری برابر یا بیش از مانده حساب تضمین مشتری گردد، کارگزار اعتباردهنده موظف است، خرید اعتباری برای مشتری را تا زمان رفع این شرایط متوقف نماید. همچنین مشخصات مشتری به عنوان مشتری در معرض ریسک و مبلغ کسری حساب تضمین در اختیار کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار و کلیه کارگزاران قرار می‌گیرد و کلیه کارگزاران موظف‌اند خرید اعتباری را برای مشتری مذکور تا پایان رفع این شرایط متوقف نمایند.

ماده ۱۱) هرگاه مانده بدهی تجاری مشتری ده درصد بیشتر از مانده حساب تضمین وی شود، کارگزار اعتباردهنده موظف است، حداکثر تا پایان روز کاری بعد، اخطاریه کسری حساب تضمین را شامل اطلاعات زیر به ترتیبی که در قرارداد خرید اعتباری تعیین شده است به مشتری اعلام نماید.

۱ - نام مشتری، نام کارگزار اعتباردهنده و تاریخ صدور اخطاریه.

۲ - فهرست تضامینی که در حساب تضمین مشتری درج شده و ارزش روز و ضریب تعدیل و ارزش تعدیل شده هر یک از آنها و جمع ارزش تعدیل شده تضامین.

۳ - گردش حساب بدهی تجاری مشتری با شرح مبالغی که به حساب بدهکار و بستانکار آن منظور شده شامل تعداد، نوع و قیمت اوراق بهادار خریداری شده.

۴ - مبلغ کسری حساب تضمین که مشتری باید تسویه نماید و مهلت تسویه.

ماده ۱۲) پس از دریافت اخطاریه کسری حساب تضمین، مشتری که قرارداد خرید اعتباری با کارگزار اعتباردهنده منعقد نموده است، موظف است ظرف سه روز کاری، کسری اعلامی را رفع نماید به قسمی که بدهی تجاری وی حداکثر به میزان مانده حساب تضمین گردد. طرق رفع کسری حساب تضمین به شرح زیر است:

الف - کاهش مبلغ بدهی از محل واریز وجه نقد توسط مشتری یا فروش اوراق بهادار تحت مالکیت مشتری به واسطه کارگزار اعتباردهنده.

ب - افزایش مانده حساب تضمین از طریق انتخاب کارگزار اعتباردهنده به عنوان کارگزار ناظر اوراق بهادار دیگری که خصوصیات مندرج در ماده ۶ این دستورالعمل را داشته باشد.

تبصره : پس از ارسال اخطاریه کسری حساب تضمین و تا زمانی که کسری مذکور به طور کامل رفع نشده باشد، کارگزار موظف است در پایان آن روز کاری که مشتری به یکی از طرق مندرج در این ماده، تمام یا بخشی از کسری را رفع نموده است، اطلاعات مندرج در اخطاریه کسری حساب تضمین را به روز رسانی کرده و برای مشتری ارسال کند.

ماده ۱۳) در صورتی که مشتری، کسری مندرج در اخطاریه کسری حساب تضمین را در مهلت مقرر به طور کامل برطرف ننماید، یا بدهی خود را طی مهلت مقرر در قرارداد خرید اعتباری به طور کامل تسویه نکند، کارگزار اعتباردهنده می تواند اقدامات زیر را انجام دهد، مشروط بر اینکه قرارداد خرید اعتباری را مطابق پیوست این دستورالعمل با مشتری منعقد نموده باشد:

۱ - تضامین مشتری را حسب مورد بفروشد یا تبدیل به نقد کند و بدهی تجاری مشتری را از آن محل تسویه نماید. انتخاب تضمینی که به این منظور به فروش می رسد یا تبدیل به نقد می گردد، به اختیار کارگزار اعتباردهنده است.

۲ - در صورتی که کارگزار نتواند رأساً نسبت به فروش، تبدیل به نقد کردن و استفاده از تضامین اقدام کند، موضوع را مطابق ماده ۳۶ قانون بازار اوراق بهادار، در مرجع ذیصلاح طرح و پی گیری نماید.

ماده ۱۴) کارگزار اعتباردهنده باید جزئیات سوابق معاملات، حساب بدهی تجاری مشتری و حساب تضمین مشتری را در دفاتر خود ثبت و نگهداری و در پایان هر روز، به روز رسانی کند به نحوی که امکان محاسبه بدهی تجاری مشتری و مانده حساب تضمین توسط بازرسان مراجع ذیصلاح از جمله سازمان، بورس اوراق بهادار تهران، فرابورس ایران یا شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه وجود داشته و مدارک و مستندات مربوطه در مهلتی که این بازرسان تعیین می کنند، قابل ارائه باشد و مشتری نیز بتواند در هر زمان به آخرین وضعیت حساب بدهی تجاری و حساب تضمین خود بطریق الکترونیکی دسترسی داشته باشد.

ماده ۱۵) کارگزار اعتباردهنده باید گزارش ماهانه عملیات اعتباری خود را به تفکیک مشتری، طبق فرمت تعیین شده به سازمان و سایر مراجع مورد نظر سازمان ارائه کند.

ماده ۱۶) کارگزار مجاز به خرید اعتباری برای مدیران (اعم از مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره) و کارکنان شرکت کارگزاری و اشخاص وابسته به آنها و همچنین سهامداران حقیقی شرکت کارگزاری و اشخاص وابسته به آنها نیست.^۳

ضمانت‌های اجرا:

ماده ۱۷) تخلف کارگزاری از قرارداد خرید اعتباری یا مفاد این دستورالعمل، بر اساس

دستورالعمل مربوطه رسیدگی می‌شود. در صورت احراز تخلف، مرجع رسیدگی

کننده متناسباً یک یا چند مورد از تنبیهات زیر را در نظر می‌گیرد:

- ۱ - تذکر کتبی به کارگزاری با درج در پرونده؛
- ۲ - اخطار کتبی به کارگزاری با درج در پرونده؛
- ۳ - تعلیق فعالیت شعبه یا نمایندگی که تخلف از طریق آن صورت پذیرفته حداکثر تا یک سال؛
- ۴ - الزام به تعطیلی شعبه یا نمایندگی که تخلف از طریق آن صورت پذیرفته؛
- ۵ - محدود کردن فعالیت کارگزاری حداکثر تا یک سال؛
- ۶ - محرومیت از ارائه خدمات خرید اعتباری به مشتریان حداکثر تا یک سال؛
- ۷ - تعلیق مجوز فعالیت کارگزاری برای مدت حداکثر تا یک سال؛
- ۸ - تعلیق سایر فعالیت‌های کارگزاری به مدت حداکثر تا یک سال؛
- ۹ - لغو مجوز کارگزاری؛

---

^۳ این ماده بر اساس مصوبه جلسه ۳۲۷ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار و همچنین نصاب‌های موضوع مواد ۴ و ۵ این

دستورالعمل مورخ ۹۲/۱۲/۱۲ اصلاح شده است. متن قبلی این ماده به شرح زیر است:

کارگزار مجاز به خرید اعتباری برای مدیران (اعم از مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره) و کارکنان شرکت کارگزاری و اشخاص وابسته به آنها و همچنین سهامداران شرکت کارگزاری و اشخاص وابسته به آنها نیست.^۳

۱۰ - جریمه نقدی کارگزاری مطابق آیین نامه ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و

نهادهای مالی جدید.

تبصره ۱: در صورتی که تخلف ناشی از فعل یا ترک فعل مدیر یا مدیران، یا سایر

کارکنان کارگزاری باشد، مرجع رسیدگی به تخلفات، علاوه بر تنبیهات

مقرر در این ماده برای کارگزاری، مدیر یا هر یک از افراد متخلف مذکور

را حسب مورد به یکی از تنبیهات انضباطی زیر محکوم می کند:

۱ - تذکر کتبی با درج در پرونده؛

۲ - اخطار کتبی با درج در پرونده؛

۳ - سلب صلاحیت از ادامه تصدی سمت مدیریت حداکثر تا دو سال؛

۴ - محرومیت از تصدی سمت در تمام یا برخی از بورس ها، بازارهای

خارج از بورس، کانون ها و نهادهای مالی حداکثر تا دو سال؛

۵ - محرومیت از استفاده از گواهی نامه های حرفه ای صادره توسط

سازمان به مدت حداکثر تا دو سال؛

۶ - جریمه نقدی مطابق آیین نامه ماده ۱۴ قانون توسعه ابزارها و

نهادهای مالی جدید.

تبصره ۲: مرجع رسیدگی به تخلفات می تواند به منظور پیشگیری از تکرار تخلف

یا گسترش دامنه آن، اعاده وضعیت به قبل از انجام تخلف یا رفع اثرات

تخلف انجام شده، کارگزاری متخلف را ملزم به موارد زیر نماید:

۱- اصلاح ساختار سازمانی؛

۲- اصلاح فرآیندهای عملیاتی و تقویت کنترل های داخلی؛

۳- اصلاح ساختار مالکیتی؛

۴- اصلاح ساختار منابع تأمین مالی و ترکیب دارایی‌ها؛

۵- به کارگیری تعداد کافی نیروی انسانی دارای صلاحیت‌های معین؛

۶- به کارگیری تجهیزات و امکانات خاص؛

۷- انتقال یا تعدیل تمام یا برخی از تعهداتی که کارگزاری بر خلاف

مقررات پذیرفته است؛

۸- تهیه گزارش یا مستندات معین و نگهداری یا ارایه آن به سازمان یا

مراجع دیگر؛

مرجع رسیدگی همچنین می‌تواند برای انجام موارد موضوع این تبصره،

مهلت تعیین کرده و رفع تعلیق از تمام یا بخشی از فعالیت‌ها یا رفع

محدودیت از فعالیت‌های خرید اعتباری را منوط به اجرای آن‌ها در مهلت

مقرر نماید. در صورت عدم اجرای موارد تعیین شده در این تبصره در

مهلت مقرر، مرجع رسیدگی می‌تواند تنبیهات مذکور در این ماده را

اعمال کند.

تبصره ۳: اعمال تنبیهات موضوع این ماده مانع از مجازات‌هایی که در قوانین در

صورت ارتکاب جرم پیش‌بینی شده یا مانع از جبران خساراتی که در اثر

ارتکاب تخلفات یا جرایم به مشتری یا سایر اشخاص وارد شده، نخواهد

شد.

ماده ۱۸) این دستورالعمل در ۱۸ ماده و ۱۱ تبصره در تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۹ به تصویب هیأت

مدیره رسید و در تاریخ‌های ۹۲/۱۲/۱۲ و ۹۳/۴/۱۴ اصلاح گردید.

شماره:

به نام خدا

تاریخ:

قرارداد خرید اعتباری

مقدمه

۱. بر مبنای دستورالعمل خرید اعتباری اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران مصوب هیأت مدیره سازمان، این قرارداد بین شرکت کارگزاری..... (سهامی خاص) به شماره ثبت..... به نمایندگی آقا/خانم..... (سمت.....) براساس روزنامه رسمی شماره..... مورخ..... نشانی.....، کد پستی..... شماره تلفن..... شماره نمابر..... به نشانی سایت اینترنتی..... که از این پس در این قرارداد "کارگزار اعتبار دهنده" نامیده می شود از یک طرف و (در مورد اشخاص حقوقی) مؤسسه/شرکت..... (نوع شخص حقوقی) به شماره ثبت..... به نمایندگی آقا/خانم..... (سمت.....) براساس روزنامه رسمی شماره..... مورخ.....، دارای کد بورسی شماره..... به نشانی.....، کد پستی.....، شماره تلفن.....، شماره نمابر.....، نشانی پست الکترونیکی..... (در مورد اشخاص حقیقی) آقا/خانم..... فرزند..... به شماره شناسنامه..... محل صدور..... دارای کد ملی..... دارای کد بورسی شماره..... به نشانی..... کد پستی..... شماره تماس..... نشانی پست الکترونیکی..... که از این پس در این قرارداد "مشتری" نامیده می شود از طرف دیگر، به شرح زیر منعقد گردید.
۲. در این قرارداد سازمان بورس و اوراق بهادار اختصاراً "سازمان"، بورس اوراق بهادار تهران اختصاراً "بورس تهران"، شرکت فرابورس ایران اختصاراً "فرابورس ایران"، شرکت سپرده گذاری مرکزی و تسویه وجوه ایران اختصاراً "شرکت سپرده گذاری مرکزی"، قوانین، مصوبات هیأت وزیران، شورای عالی بورس و اوراق بهادار، سازمان، بورس تهران و فرابورس ایران اختصاراً "مقررات" نامیده شده اند.
۳. دستورالعمل خرید اعتباری اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، مصوب هیأت مدیره سازمان در این قرارداد "دستورالعمل خرید اعتباری" نامیده می شود و تعاریف آن در این قرارداد به همان مفاهیم به کار رفته اند.

ماده ۱ - موضوع قرارداد

موضوع قرارداد، تخصیص اعتبار به مشتری توسط کارگزار اعتباردهنده به منظور خرید اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس تهران و فرابورس ایران با رعایت مقررات و مفاد دستورالعمل خرید اعتباری است.

ماده ۲ - مدت قرارداد

مدت این قرارداد از تاریخ امضاء توسط طرفین تا تاریخ ..... است.

ماده ۳ - مبلغ موضوع قرارداد

سقف اعتبار تخصیصی به مشتری بابت خرید اعتباری در مدت قرارداد حداکثر معادل مانده حساب تضمین مشتری که طبق دستورالعمل خرید اعتباری محاسبه می شود یا مبلغ ..... ریال هر کدام کمتر باشد، خواهد بود.

تبصره: کارگزار اعتباردهنده می تواند بر اساس اعتبار سنجی که از مشتری بعمل می آورد، در هر زمان اقدام به کاهش یا افزایش سقف اعتبار تخصیصی به مشتری نموده و مراتب را به وی اعلام نماید. در هر حال سقف اعتبار تخصیصی در هیچ زمانی بیشتر از مانده حساب تضمین مشتری نخواهد بود.

ماده ۴ - حقوق و تعهدات طرفین

۱. مشتری موظف است بدهی خود را بابت خرید اعتباری ظرف مدت ..... [حداکثر یک سال] به کارگزار اعتباردهنده پرداخت نماید. همچنین در صورتی که در مورد خرید اعتباری خاصی، تاریخ تسویه بدهی معین شده باشد، مشتری باید در موعد مقرر، بدهی مورد نظر را پرداخت نماید. در صورت عدم تسویه بدهی در موعد مقرر، کارگزار اعتباردهنده اختیارات مندرج در دستورالعمل خرید اعتباری را برای تسویه بدهی خود از طریق تضامین مشتری خواهد داشت.

۲. امضای این قرارداد به معنی الزام کارگزار اعتباردهنده به پذیرش درخواست بدون قید و شرط خرید اعتباری مشتری نیست و در هر درخواست خرید اعتباری، کارگزار اعتباردهنده اختیار دارد نسبت به خرید یا عدم خرید اعتباری به نام مشتری، به صلاحدید خود تصمیم گیری نماید. در صورت تصمیم به عدم اجرای درخواست خرید اعتباری مشتری از محل اعتبار تخصیصی، کارگزار اعتباردهنده باید موضوع را به اطلاع مشتری برساند.

۳. کارگزار اعتباردهنده، میزان بدهی و مانده به روز رسانی شده حساب تضمین و کسری یا اضافه تضامین مشتری را در پایان هر روز کاری، از طریق سایت اینترنتی و با رمز و نام کاربری که در اختیار مشتری می گذارد، در دسترس مشتری قرار می دهد.

۴. سایر حقوق و تعهدات طرفین که در این قرارداد به آن اشاره نشده است بر اساس دستورالعمل خرید اعتباری تعیین شده و مفاد دستورالعمل خرید اعتباری شروط ضمنی

این قرارداد محسوب می‌شود. در هر صورت هیچ‌یک از مواد و بندهای این قرارداد نمی‌تواند با مفاد **دستورالعمل خرید اعتباری** مغایر باشد و در صورت برداشت‌های متفاوت، مفاد دستورالعمل خرید اعتباری حاکم خواهد بود.

ماده ۵ - نحوه ارسال اخطاریه کسری حساب تضمین

ارسال اخطاریه کسری حساب تضمین توسط کارگزار اعتباردهنده، موضوع دستورالعمل خرید اعتباری، باید با استفاده از روشهای قانونی و مطمئن همچون ارسال از طریق پست سفارشی، تسلیم حضوری اخطاریه و اخذ امضای مشتری، اطلاع از طریق سامانه مرکز تماس کارگزار اعتباردهنده یا ارسال از طریق پست الکترونیکی انجام شده و مشتری موظف است به ترتیب مقرر در بند ۳ ماده ۴، رأساً مانده حساب تضمین، مانده حساب بدهی و کسری تضمین خود را بررسی نموده و نسبت به رفع کسری تضمین در موعد مقرر اقدام نماید. چنانچه مشتری به وظیفه خود در این زمینه اقدام ننماید، کارگزاری اعتبار دهنده مطابق دستورالعمل خرید اعتباری اقدام می‌کند.

ماده ۶ - فورس ماژور

هرگاه اجرای تمام یا بخشی از قرارداد، به استثنای بازپرداخت تسهیلات در موعد مقرر، به واسطه یک امر خارجی، غیر قابل رفع و غیر قابل پیش‌بینی، غیرممکن شود یا به تأخیر افتد، طرفی که در این وضعیت قرار گرفته است مسؤول جبران خسارات ناشی از عدم اجرا یا تأخیر در اجرای قرارداد نیست. در این صورت وی مکلف است در اسرع وقت (حداکثر ۷ روز) مراتب را کتباً به طرف مقابل اطلاع دهد. اعلام رسمی بورس تهران، فرابورس ایران یا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی حسب مورد در حکم اطلاع مشتری یا کارگزار اعتباردهنده است.

تبصره: عدم پرداخت بدهی مشتری در موعد مقرر به هر دلیل ولو فورس ماژور از مصادیق نقض قرارداد محسوب می‌شود.

ماده ۷ - فسخ و انفساخ قرارداد

۱. در موارد ذیل قرارداد منفسخ می‌شود:
  - ابطال یا لغو مجوز کارگزار توسط مراجع ذی‌صلاح،
  - پایان اعتبار مجوز فعالیت کارگزار اعتباردهنده در زمینه خرید اعتباری،
  - غیر فعال شدن کد بورسی مشتری به مدت حداقل ده روز کاری متوالی،
۲. هر یک از طرفین در هر زمان اختیار فسخ قرارداد را با اعلام کتبی از سه روز پیش خواهند داشت.

تبصره ۱: همزمان با فسخ قرارداد، هر یک از طرفین موظف به اعلام کتبی مراتب با ذکر دقیق تاریخ فسخ، حسب مورد به طرف مقابل می‌باشد. کارگزار اعتباردهنده موظف است مراتب فسخ را به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی نیز اعلام کند.

تبصره ۲: در صورت فسخ یا انفساخ، مفاد این قرارداد، مسئولیت‌ها و وظایف هر یک از طرفین در مورد تعهداتی که از بابت خرید اعتباری قبل از فسخ یا انفساخ قرارداد برای هر یک از طرفین ایجاد شده، تا ایفای کامل آن‌ها بر جای خود باقی است

ماده ۸ - حل اختلافات

در صورت بروز اختلاف در تفسیر یا اجرای مفاد تمام یا بخشی از قرارداد ترتیبات مقرر در مواد ۳۶ و ۳۷ قانون بازار اوراق بهادار در مورد حل اختلاف لازم‌الاجرا است.

ماده ۹ - اقامتگاه قانونی و اطلاعات تماس طرفین

نشانی و اطلاعات تماس طرفین همان است که در مقدمه قرارداد ذکر شده است. هر یک از طرفین در صورت تغییر نشانی و اطلاعات تماس موظف است، نشانی و اطلاعات تماس جدید خود را ظرف مدت حداکثر ۷ روز پس از تغییر کتباً به طرف دیگر اطلاع دهد. تا زمانی که نشانی و اطلاعات تماس جدید اعلام نشده، مکاتبات به نشانی قبلی و برقراری ارتباط از طریق اطلاعات تماس قبلی انجام می‌شوند.

این قرارداد در ۹ ماده و ۴ تبصره، در دو نسخه تنظیم شد و در تاریخ ..... به امضای طرفین رسید و هریک از طرفین، یک نسخه از قرارداد را در اختیار دارد.

امضاء و مهر کارگزار

امضاء و مهر مشتری